

درس چهارم: اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار

جمله های صحیح یا غلط را مشخص کنید.

۱. تجاری شدن کشاورزی در ایران در عصر قاجار باعث تحولی عظیم در فنون کشاورزی گردید. **غلط**
۲. در دوره قاجار در راس ایلات، سران ایل قرار داشت و تمام مناسبات و روابط حکومت و ایل زیر نظر آن ها انجام می گرفت. **صحیح**
۳. بناهای کارت پستالی بیشتر به تقلید از بناهای اروپایی ساخته می شدند. **صحیح**
۴. در دوره قاجار، برخی زنان فاضل در تاسیس مدارس جدید مشارکت داشتند. **صحیح**
۵. در زمان زندیه هنر اصیل فرش بافی ایران، به صورت یک صنعت ملی درآمد. **غلط**

کدام یک از گزینه های سمت راست با شماره های سمت چپ در ارتباط است.

۱. تلاشی کننده برای برپایی مراکز آموزشی جدید در ایران	میرزا حسن رشديه

جاهای خالی را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱. نخستین مدرسه های جدید در ایران توسط ..... اروپایی و آمریکایی تاسیس شد. **مسیونرها.**
۲. مدرسه ..... به همت امیرکبیر و با هدف آموزش علوم و فنون جدید به دانشجویان در داخل کشور بنیان نهاده شد. **دارالفنون.**

گزینه های مناسب را انتخاب کنید.

۱. تجاری شدن کشاورزی ایران در دوره قاجار موجب رونق تجارت کدام محصول شد؟
الف) ابریشم و تنباکو (ب) **پنبه و تریاک** (ج) برنج و سیب زمینی (د) گوجه فرنگی و نخود فرنگی
۲. کدام شخصیت فرهنگی با برپایی مراکز آموزشی جدید، شرایط سوادآموزی به فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه را فراهم کرد؟
الف) امیرکبیر (ب) قائم مقام فراهانی (ج) حاج ملاهادی سبزواری (د) **میرزا حسن رشديه**
۳. مهم ترین ویژگی بناهای کارت پستالی ایران دوره قاجار چه بود؟
الف) **عناصر معماری ایرانی و اروپایی ترکیب شد.** (ب) فقط به تقلید از بناهای اروپایی ساخته شد.
ج) به سفارش پادشاهان ساخته شد. (د) مقاومت و استحکام بسیار زیادی داشت.
۴. نخستین مدارس جدید در دوره قاجار توسط چه کسانی تأسیس شد؟
الف) **مسیونرهای آمریکایی و اروپایی** (ب) حکومت قاجار (ج) افراد سرشناس فرهنگی (د) افراد سرشناس سیاسی
۵. هنر تئاتر در دوره قاجاریه به همت چه کسانی در ایران گسترش یافت؟
الف) سفیران اروپایی در ایران (ب) سفیران ایرانی در اروپا
ج) **مسیونرهای اروپایی در ایران** (د) **دانشجویان ایرانی اعزام شده به اروپا**

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

در دوره قاجار هنر تئاتر به سبک اروپایی به همت چه کسانی گسترش یافت؟ **دانشجویان اعزامی به اروپا.**

تعریف اصطلاحات و مفاهیم تاریخی.

مدرسه دارالفنون: دارالفنون به همت امیرکبیر و به عنوان نخستین مدرسه عالی در ایران با هدف آموزش علوم و فنون جدید به دانشجویان ایرانی در داخل کشور بنیان نهاده شد.
بناهای کارت پستالی: سبکی از معماری در دوره قاجار که در آن برخی عناصر معماری فرنگی (اروپایی) با معماری ایرانی ترکیب و تلفیق شده و بناهای ایجاد شده را کارت پستالی می گفتند.

مقایسه پدیده های تاریخی.

دلایل رکود کشاورزی ایران در دوره نادرشاه افشار و رشد و رونق صنایع دستی در اوایل دوره قاجار را مقایسه کرده و در یک سطر نتیجه گیری تاریخی کنید؟ **تداوم جنگ های داخلی و خارجی در زمان نادرشاه و نیاز تشکیلات نظامی به نیروی رزمنده به کاهش شدید نیروی انسانی در بخش کشاورزی انجامید. (جنگ های داخلی و خارجی، کاهش نیروی انسانی) همچنین، مالیات های سنگینی که از مردم برای تامین هزینه های نظامی گرفته می شد نابسامانی های اقتصادی را تشدید می کرد و با به قدرت رسیدن قاجاریه و فروکش کردن جنگ های داخلی در اوایل دوره قاجار صنایع دستی در ایران رشد و رونق گرفت. (فروکش کردن جنگ رونق صنایع دستی)**

کاربست شواهد و مدارک تاریخی.

متن زیر را بخوانید و به سوالات زیر پاسخ دهید.
ناصرالدین شاه با هدف آشنایی با پیشرفت های تمدنی اروپایان و اخذ فناوری مدرن غربی سه مرتبه به اروپا سفر کرد. در دوران سلطنت او، تلگراف، تلفن، بانک، موزه، دوربین عکاسی و برخی دیگر از جلوه های تمدن غرب علی رغم برخی مخالفت ها وارد ایران شد. ناصرالدین شاه به مقوله عکس و عکاسی علاقه فراوان داشت و یکی از دلایل رواج آن در ایران، علاقه وی به عکاسی بود. او خود عکاسی می کرد و در این زمینه مهارت داشت.
الف) هدف سفرهای ناصرالدین شاه به اروپا چه بود؟ **آشنایی با پیشرفت های تمدنی اروپا و اخذ فناوری مدرن غربی بود.**
ب) یکی از دلایل رواج عکاسی در ایران دوره قاجار چه بود؟ **یکی از دلایل رواج عکاسی در ایران، علاقه فراوان ناصرالدین شاه به آن بود.**

سوالات تشریحی: (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی).

- چرا امیرکبیر دستور داد، استادان و معلمان مدرسه دارالفنون از کشورهای غیر از روسیه و انگلستان (مانند فرانسه و اتریش) استخدام شوند؟ **چون در آن زمان روسیه و انگلستان در ایران نفوذ زیادی داشتند و یکی از سیاست های امیرکبیر کاهش نفوذ و قدرت آنان در ایران بود یا عدم حضور استعمارگران؛ عدم دخالت فرهنگی این استعمارگران؛ رهایی ایران از وابستگی به این استعمارگران؛ استدلال دانش آموزان در بیان مطالب کفایت می کند.**
- چه عواملی سبب رشد تولید و صادرات فرش ایران در دوره قاجار شد؟ (ذکر دو مورد) **ارزانی نیروی کار، طرح و نقش های زیبا و متنوع، هنرمندی و ظرافت بافندگان فرش ایرانی، تقاضای بازار جهانی، سرمایه گذاری خارجی در تولید و تجارت.**
- هدف میرزا حسن رشدیه از برپایی مراکز آموزشی جدید در دوره قاجاریه چه بود؟ **هدف رشدیه از برپایی مراکز آموزشی جدید، فراهم آوردن شرایط برای سوادآموزی به فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه بود.**

موفق باشید - مهران زنگنه - دبیر تاریخ ایده

مای دارس
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir